

то протичат. За да си намират по-лесно препитание и за да се придвижват по-бързо при опасност, ромите се разделят на по-малки компактни групи (най-често по родове) и в търсене на по-добри условия за живот преминават огромни за тези векове разстояния, непосредствено контактувайки с различни народи. Поради малочислеността си ромските групи рядко били възприемани като заплаха и в запазените хроники не са отбелязани конфликти с населението на земите, през които преминавали. Подобен вид мирни преселения са изключително рядко явление в световната история и те слагат траен отпечатък при по-нататъшното поведение в присъствието на ромите по Европа. Ако си послужи с метафора – посланието, което винаги са изпращали и все още продължават да изпращат те към народите домакини, е: „Ние идваме с добри намерения. Не желаем да ви пречим – не ни пречете и вие!“ Така през вековете никога пред ромите не е стояла задача за създаване на ромска държава. Едва ли са много етнически обособените общности по света, които да не са пожелали да имат своя държава след преселенията и трайното си установяване по европейските земи. Разбира се, това явление си има своята етимология и съответното логично обяснение и по-нататък ще се опитаме да вникнем в причините, които го обуславят.

Според Г. Гочев ромите оцеляват, защото се отчуждават от всичко, което противоречи на тяхното усещане за света и което може да се окаже опасно. Ромите, според автора, са подвижни в подвижното. „Единствените космополити на нашето време, те са нещо като днешни наши бъдещи потомци. Житейската им транснационалност е може би предобраз на човешкото поведение в обединения свят, тогава когато цикълът се затвори“ (Гочев 2001:113).

Неразбирането и подценяването на ромската култура като цяло е основната причина открай време да ѝ се определя аутсайдерска роля. Едва ли можем да считаме за основателни твърденията, че ромите някога са принадлежали само към една от кастите на древноиндийското общество и че поради ниското ѝ положение в социалната йерархия тя лесно се е откъснала от него и е поела по собствен път (Тодоров 1992:73). По-скоро е точно обратното. В наши дни, а и по-назад в историята, България е напускана от най-конкуретните, най-подготвените и най-смелите български граждани, които приемат риска и отиват в по-богатите държави, за да търсят по-достоеен начин на живот.

Когато става дума за съвременните роми, в никакъв случай не бива да се пренебрегва тяхната кастова обремененост, която векове наред се е предавала от поколение на поколение. В наши дни нейните носители не я осъзнават, но тя трайно е обсебила и прозира в начина им на живот, в ценностната им система, в традициите и обичаите, в упражняваните традиционни занаяти, във вътрешногруповите им отношения, при взаимодействията с неромите и т.н.

И досега цели ромски родове си предават ясновидски умения по наследство, което в древна Индия е било привилегия само на най-висшата каста на брахманите (жреците). Сред тях са били и тези, които са изпълзвали нетрадиционни начини за лечение и са съхранили живи частици от тези си умения и до наши дни. Изкусната обработка на метал и дърво за оръжия, както и търговията с коне, са били приоритет на кастата на кшатриите (воините). Техни съвременни наследници са ковашките и джамбазките родове. Голяма част от ромските подгрупи са взели наименова-